

בענין שמירת הגוף והנפש II - שיעור 888

- I. **בענין אכילה גסה** עיין ברמב"ם (הלכות דעות פרק ד) דקשה לגוף כמו סם המות והוא עיקר לכל החלאים אלא יפחות כמו רביע משביעתו וכל האוכל אכילה מרובה עובר בשלשה לאוין (א) השמר לך (ב) פן תשכח (ג) ובל תשקצו (פמ"ג בשם השל"ה) וההתעמלות העיקר (א) עיין במ"ב (ק"ט - מ"ה) שהביא השל"ה שיזהר מרובי אכילה ושתיה אלא יאכל וישתה רק להעמיד ולהברות את גופו
- (ב) עיין בכף החיים (ק"ט - ט"ז) דאפילו עושה לשם מצוה כגון שבתות ויו"ט עובר בג' לאוין ולא ישן סמוך לאכילה אלא ימתין אחר אכילה
- (ג) מי שממלא כריסו כבהמה וגורמת חלאים רעים לכך אסור לברך ברכת המזון (א"ר ק"ט - כ"ג)
- (ד) השל"ה כתב שהעיקר הגדול שבכל העצות שלא יחטוף המאכל בכפו ויבלענו כשמביאים לפניו המאכל רק ימתין מעט ויתבונן בעניני קדושה ואח"כ יאכול
- (ה) יש אומרים דאכילת זיתים ואגוזים ולב, מוח, וכבד של בהמה גורם הרבה למשכח תלמודו עיין בספר שמירת הגוף והנפש (דפיס ל"ח - מ"ד)
- (ו) השותה יין הרבה מביא לידי חולי רגלים (דף קנ"ד) ולא ישתה מים הרבה דקשה לשכחה (דף קכ"ב)

II. עיין קובץ אגרות מאת חזון איש (סימן כ) הנהגות לבן ישיבה אחד

- (א) ליזהר מאד מאד מאכילת תענוג, ואם בטומאת הגוף יש ראשון לטומאה ויש אב הטומאה ויש אבי אבות, בטומאת הגוף של מלאוי התאוה באכילת תענוג, מתאחד ראשון לטומאה ואב הטומאה ואבי אבות הטומאה, דבר זה הוא מן השפלים מאד מעכבים את הלימוד וכדאמרו במדרש והובא בתוס' (כתובות ק"ד) עד שאדם מתפלל שיכנסו ד"ת לתוך גופו יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו. ואמרו (גיטין ט) סעודתך שהנאתך הימנה משוך ידך הימנה
- (ב) להיות רגיל בתפלה להנצל מיצר הרע ויש להתפלל בכל נוסח ובלבד שיצא מן הלב

III. בענין שמירת הגוף והנפש

- (א) כל העומד בפני הנר ערום הוי נכפה (פסחים קי"ג:) והובא במשנה ברורה (רע"ה - כ"ז) וכן כתב הערוך השלחן (רע"ה - י"ז) ודעת השו"ת יביע אומר (יו"ד ג - ז) שדייק מהגמרא בפני האור ולא לאור דדוקא סמוך ממש לאור ועוד אפשר דנר חשמל קיל טפי דרק חום הנר מזיק ולצורך טבילה אין זה קפידא (שו"ת שלמת חיים 3 - ל"ג)
- (ב) אין לכבות את הנר בפיו (birthday party) דדמו בראשו (כף החיים יו"ד קט"ז - קט"ו) כיון דדשו בו רבים ראוי להזהירו למי שיקבל מ"מ שומר פתאים ה'
- (ג) שלשה דברים מקצרים ימיו ושנותיו של אדם (א) מי שנותנין לו ספר תורה לקרות ואינו קורא (ב) כוס של ברכה לברך ואינו מברך (ג) והמנהיג עצמו ברבנות (זככות ל"ה) דין זה של ספר תורה לא מוזכר בשו"ע אבל הדין של כוס מוזכר (ר"ח א - ג) ועיין בשער הציון (ר"ח - ט"ו) דכהיום המנהג אצל כל אורח לומר הרחמן הוא יברך את בעל הבית איני יודע אם שייך כלל ענין זה ולענין רבנות עיין בפסחים (פ"ז:) אוי לה לרבנות שמקברת את בעליה ודוקא שאינו מרוצה להקהילה בכה"ג מקברת בעליה (מהרש"א זח"א כתובות ק"ג)
- (ד) יש למנוע נשים מלצאת לבית הקברות אחר המטה (יו"ד שג"ט - 3) שגורמים רעה לעולם (ש"ך 3) כי חוה גרמה מיתה (שמירת הגוף והנפש דף תקע"ז) וכ"כ המ"ב (פ"ח - ז) אם היא נדה
- (ה) עיין בסוכה (כ"ט) ארבעה דברים שגורמים ירידה מנכסים (א) לשהות שטרות פרועים לגבות פעם אחרת (ב) מלוי ברבית (ג) לא מחה מחמת עושרם (ד) פוסקים צדקה ברבים ואינם נותנים ויש עוד דברים (ספר שמירת הגוף והנפש דף תשמ"ו)
- (ו) צריך ליזהר שלא לאכול בשר ודגים שבשלים יחד מפני שקשה לצרעת (יו"ד קט"ז - 3) אבל בדיעבד מותר (רמ"א) אמנם בין בשר לדגים שלא בשלם יחד ירחץ ידיו ויאכל פת כדי לרחוץ פיו (שו"ע ג) וי"א דאין צריך רחיצת ידים אלא הדחת פיו ודעת האו"ה להקל

אפילו לכתחילה לכשל דגים בכלי שבשלו בו בשר דהכלי פולט טעם ולא בעין ובטעם אין סכנה אמנם הטור בשם הרא"ש כתב דיש מחמירין ליחד לדגים כלים לבד

(ז) אין לאכול דגים בחלב (cream cheese and lox) מפני הסכנה (ב"י י"ד פ"ז) וכ"כ היחודה דעת (ו - מ"ח) דלבני ספרד להמנע מזה אמנם עיין בערוך השלחן (י"ד פ"ז - ט"ו) דלמה לא קבע זה בשו"ע ויש אומרים דיש טעות דפוס בבית יוסף (מג"א קט"ג) ומאן דקפיד קפיד ומאן דלא קפיד לא קפיד (ספר שמירת הגוף והנפש דף י"ח)

(ח) יכולים לקרות ב' אחים זה אחר זה והבן אחר האב ואין מניחים אלא בשביל עין הרע ויש מחמירין אפילו עם בן בנו (קמ"ח - ו ובמ"ב י"ט) אמנם הערוך השלחן (ח) כתב דמאן דלא קפיד לא קפיד

IV. בענין צוואת רבינו יהודה החסיד

(א) רבינו יהודה החסיד היה אחד מבעלי התוספות (ז"מ ה: ד"ה דחשיד) היה לו תלמידים גדולים דהיינו האור זרוע והרוקח והסמ"ג וכתב ספר החסידים וספר הכבוד ועוד הרבה ספרים ובספר הכבוד נכתב צוואת רבינו יהודה החסיד שבו פירש על כל עניני הצוואה אבל אין לנו ספר זה ועיין בשו"ת דברי חיים (סה"ט ח - ט) ויש העידו על רבינו יהודה שאם היה בימי האמוראים היה אמורא ובימי התנאים היה תנא ובימי הנביאים היה נביא וכן כתב השלחן הטהור (ר"ס - ד) שלא אחד מן הנביאים בא למדרגתו

(ב) אמנם עיין בשו"ת מהר"ם מינץ (ט"ט) שכתב שכל צוואתו לא נתפשטו ורובם בטילות וכן כתב בתשובות הנודע ביהודה (סה"ט ז - ע"ט) בענין כלה וחמותה ששמותיהן שווין דכלל גדול שאין לכל חכמים שאחר התלמוד רשות לומר דבר נגד התלמוד והאמרו לא יחשב בכלל חכמי ישראל וכמעט אסור לנו לשומעם אבל הוא לזרעו אחריו צוה כי ראה ברוח הקודש שזרעו לא יצליח בזיווגים כאלה ובוזה אינו סותר דברי התלמוד וכן כתב בשו"ת שב יעקב (סה"ט כ"ג) שלא להקפיד על הצוואות אפילו לכתחילה וכ"כ החתם סופר (אגרות סופרים ז - כ"ה) שלא נאמר רק לזרעו וטוב יותר שלא לחוש לצוואת ריה"ח ובפרט שלא חתם עליו (תשובה י"ד קל"ח) והמהרש"א היה אחד מבני בניו של רבי יהודה החסיד ושמו שמואל ושם אביו יהודה וריה"ח צוה שלא יקרא שום תינוק שמואל יהודה משה אברהם יצחק ויעקב ולכן צריך לומר שלא צוה רק לזרעו ממש ויש אומרים שכולם לא נכתבו ריה"ח או מקצתו לא נכתבו (תשובות רבי משה פרוכנצלי ט) וצ"ע

(ג) איברא כתב בצוואתו למי שעובר עליה חייב או מיתה או עוני לכן סכנה גדולה כל עושה אלה וקי"ל חמירא סכנתא מאיסורא ולענין שידוכים כתב שלא לישא שני אחים שתי אחיות ואת בת אחיו ושם הכלה וחמותה לא יהיו שווין וכן שם החתן וחמיו לא יהיו שווין ושלא יסוך מנעליו ביום צאתו לדרך ושמות המחותרנים לא יהיו שווין

(ד) אמנם עיין בשו"ת ערוגת הבשם (י"ד קי"ח) שהביא הרמ"א (סה"ט ז - ו) שמצוה לאדם שישא בת אחותו דס"ל כהנודע ביהודה דצוואת ריה"ח נאמר רק לזרעו ורק לענין זה וכל שאר הצוואה היה לאחרים ג"כ וראיה לדבר דצוה ריה"ח דאין קוברים שני מתים יחד כשהיו שונאים בחייהם וזה הובא בשו"ע (י"ד שס"ז - ו) בשם ריה"ח וכן שלא לעזוב קבר פתוח (רמ"א י"ד של"ט - ח בשם ריה"ח) ועוד צוה שלא יעשה חבירו סנדק ב' פעמים וזה ג"כ מובא ברמ"א (י"ד שס"ה - ח) וכן דאין מוליכין המת מעיר שיש בה קברות לעיר אחרת ג"כ מובא (י"ד שס"ג - ז) בשם הגהות אשיר"י ולא בשם ריה"ח ולכן משמע שלא רק לזרעו אלא גם לדורות אחרות ועוד דכתב ריה"ח לא ידור כהן ברעגנשבורג ולמה צוה כן הלא גם זרעו אחריו לא יהיו כהנים וזה ראיה דלא רק לזרעו ואומרים בשם החת"ס דריה"ח צפה ברוח קדשו עד סוף הדורות וראה שכל השידוכים בנסיבות הללו אינם עולים יפה ומה שייך להקל

(ה) למעשה עיין באג"מ (סה"ט ח - ד) בענין כלה וחמותה ששמותיהן שווין דאין צריך לזהר וכ"כ השו"ת דבר משה (ח - ג"ח) דמאן דקפיד קפיד ומאן דלא קפיד יש לו עמוד גדול לסמוך עליו וכ"כ האג"מ (י"ד ג - קל"ג) בענין לבישת מנעלים של מת (ט"ז) ועיין היטב בכל זה בספר שמירת הגוף והנפש (מצוה ט"ו)

V. עוד מעניני צוואת רבינו יהודה החסיד

ענין בשיעור 781 (iii) זכרם לעלוי נשמות אבי אורי ר' אליעזר ליפא בר' יעקב ארזי ע"ה אלא אורתי באשה רחל בר' גרשון מנחם הסניף הכפן ע"ה ולעלוי נשמות אורי הקר ר' איסר זאב בר' אליעזר ליפא ע"ה Previous shiurim are available at: www.SeeTorah.com